

Férový plat,
férový dôchodok

Rodové nerovnosti v odmeňovaní a dôchodkoch v Slovenskej republike

Autorka:

Ľubica Gálisová

Publikáciu vydalo Fórum pre pomoc starším v spolupráci s Otvorenou spoločnosťou o.p.s. v rámci projektu Férové platy, férové penzie.

August 2015

Autorka: Ľubica Gáliková

Grafická úprava: Linda Živnústková

Tento projekt bol financovaný s podporou programu PROGRESS Európskej únie. Táto správa odráža výhradne názory autorov a Európska komisia nenesie žiadnu zodpovednosť za akékoľvek využitie informácií, ktoré táto správa obsahuje.

Vznik brožúry bol financovaný z projektu Promote Equal Pay to Diminish Pension Gap Poverty and Social Exclusion, JUST/2013/PROG/AG/4881/GE (pracovný názov Férové platy, férové penzie) podporeného Európskou komisiou.

Financované z prostriedkov programu Európskej únie PROGRESS.

ISBN: 978-80-87110-28-7

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1 Členstvo v EÚ.....	4
1.2 Populácia na Slovensku	4
1.3 Vek odchodu do dôchodku na Slovensku	6
1.3.1 Dôchodkový vek – muži	7
1.3.2 Dôchodkový vek – ženy	7
1.4 Materská a rodičovská dovolenka	9
1.5 Zamestnanosť a nezamestnanosť.....	9
1.5.1 Zamestnanosť.....	9
1.5.2 Nezamestnanosť.....	9
1.6 Problémy osôb s rodinnými povinnosťami (najmä žien s deťmi) v oblasti zosúladenia pracovného a rodinného života.....	10
1.7 Legislatíva	10
2. Rodové nerovnosti platov.....	11
2.1 Feminizácia chudoby	11
2.2 Očakávané platy žien sú o štvrtinu nižšie	14
3. Dôchodkové zabezpečenie.....	14
4. Miera rizika chudoby	17
Použité zdroje.....	19

1. Úvod

1.1 Členstvo v EÚ

Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie bol jednou z priorit slovenskej zahraničnej politiky už od vzniku samostatného štátu v roku 1993. Po splnení niekoľkých výziev a ukončení rokovania o vstupe do EÚ vyhlásilo Slovensko podobne ako ostatné kandidátske krajiny referendum. Na referende sa zúčastnilo 2 176 990 občanov SR, čo predstavovalo 52,15% oprávnených voličov, z ktorých sa za vstup Slovenska do EÚ vyslovilo 92,46% zúčastnených. Po platnom referende Slovensko vstúpilo do Európskej únie 1. mája 2004. Vstup Slovenska do EÚ neznamenal koniec úsilia, ale naopak i naďalej sa Slovenská republika snažila stať rovnocenným partnerom v EÚ a po splnení náročných kritérií sa stala 21. decembra 2007 súčasťou Schengenského priestoru a k 1. januáru 2009

prijala spoločnú menu – euro. (Hodnotiaca správa o 10 rokoch členstva SR v EÚ, 2014)

1.2 Populácia na Slovensku

K 31. decembru 2013 mala Slovenská republika 5 415 949 obyvateľov, z nich 2 776 889 bolo žien a 2 639 060 mužov.

Veková štruktúra a priemerný vek

Hlavným demografickým vývojovým trendom zostáva starnutie slovenskej populácie. Príčinou je predovšetkým zásadná zmena reprodukčného správania, ktorá viedla k tomu, že plodnosť populácie Slovenska sa dostala pod úroveň jednoduchej reprodukcie a následne sa začala transformácia vekovej štruktúry vedúca k regresívnej populačnej štruktúre a populačnému starnutiu. Svoj podiel na starnutí populácie má, samozrejme aj zlepšovanie

zdravotnej starostlivosti a predlžovanie života jednotlivcov, čo dlhodobo potvrdzuje nárast strednej dĺžky života pri narodení. Demografický vývoj na Slovensku v roku 2013 je v porovnaní s rokom 2012 charakterizovaný stabilizáciou demografických procesov pôrodnosti, sobášnosti, rozvodovosti, potratovosti a úmrtnosti. Aj naďalej pokračuje zvyšovanie strednej dĺžky života i keď v rámci krajín EÚ 28 dosahuje stredná dĺžka života pri narodení stále jedny najnižších hodnôt. Predlžovaním strednej dĺžky života v slovenskej populácii a stále nízkou plodnosťou sa zintenzívňuje starnutie obyvateľstva.

Veková štruktúra obyvateľstva patrí medzi základné demografické charakteristiky každej populácie. Je obrazom demografických procesov z minulosti i obrazom budúceho demografického vývoja. Pre vekovú štruktúru obyvateľstva SR sú typické dva základné rysy, a to nerovnomernosť a starnutie.

Tabulka 1: Veková štruktúra obyvateľov podľa ekonomických vekových skupín v SR, 2003 – 2013.

Veková skupina	Rok										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvateľov											
0-14	944 456	918 915	894 308	870 622	851 044	836 069	831 320	830 457	832 572	830 576	829 925
15-64	3 815 286	3 839 958	3 862 234	3 883 376	3 903 172	3 921 880	3 928 471	3 932 092	3 881 088	3 870 038	3 852 888
65+	620 311	625 949	632 638	639 639	646 782	654 305	665 134	672 724	690 662	710 222	733 136
Spolu	5 380 053	5 384 822	5 389 180	5 393 637	5 400 998	5 412 254	5 424 925	5 435 273	5 404 322	5 410 836	5 415 949
Štruktúra v %											
0-14	17,55	17,06	16,59	16,14	15,76	15,45	15,32	15,28	15,41	15,35	15,32
15-64	70,92	71,31	71,67	72,00	72,27	72,46	72,42	72,34	71,81	71,52	71,14
65+	11,53	11,62	11,74	11,86	11,98	12,09	12,26	12,38	12,78	13,13	13,54

Tabulka 2: Priemerný vek, mediánový vek, index starnutia a index ekonomického zaťaženia v SR, 2003 – 2013.

* počet osôb vo veku 65 rokov a viac na 100 detí vo veku 0 - 14 rokov
 ** počet detí vo veku 0 - 14 rokov a osôb vo veku 65 rokov a viac na 100 osôb vo veku 15 - 64 rokov

ukazovateľ	Pohlavie	Rok										
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
priemerný vek	muži	35,20	35,50	35,80	36,06	36,34	36,60	36,84	37,09	37,41	37,68	37,96
	ženy	38,40	38,70	39,00	39,25	39,54	39,80	40,05	40,28	40,61	40,87	41,15
	spolu	36,80	37,10	37,40	37,71	37,99	38,25	38,49	38,73	39,05	39,32	39,60
mediánový vek	muži	33,20	33,53	33,85	34,21	34,59	34,96	35,36	35,76	36,26	36,68	37,10
	ženy	36,90	37,19	37,46	37,74	38,03	38,31	38,59	38,87	39,37	39,74	40,10
	spolu	34,98	35,29	35,59	35,89	36,21	36,54	36,87	37,23	37,74	38,15	38,60
index starnutia*	muži	48,10	49,70	51,60	53,48	55,25	56,90	58,23	59,00	60,89	63,16	65,68
	ženy	84,20	87,50	90,80	94,47	97,83	100,67	102,94	104,07	106,20	109,07	112,20
	spolu	65,70	68,10	70,70	73,47	76,00	78,25	80,01	81,01	82,96	85,51	88,34
index ekonomického zaťaženia**	spolu	41,01	40,23	39,54	38,89	38,37	38,00	38,09	38,23	39,25	39,81	40,57

Nerovnomernosť je spôsobená predovšetkým zmenami vo vývoji intenzity pôrodnosti v priebehu ostatných 100 rokov (vojny, babyboom, pronatalitné opatrenia, 2. demografický prechod). Pod starnutie sa podpisuje zvyšovanie strednej dĺžky života (starnutie populácie „zhora“) a súčasná nízka plodnosť (starnutie populácie „zdola“).

Starnutie populácie je už globálny fenomén a zasahuje každého člena spoločnosti i spoločnosť ako celok. Krajiny sveta sú v rôznych fázach tohto procesu a výrazne sa líšia aj tempom starnutia. Všetky relevantné štatistické ukazovatele dokazujú zrýchľujúci sa proces starnutia slovenskej populácie.

Podľa údajov, dĺžka dožitia sa zvyšuje u mužov i žien. Ženy sa však dožívajú v priemere vyššieho veku a tým i dlhšiu dobu poberajú dôchodok. Aj

z toho dôvodu nižší príjem v starobe významne ovplyvňuje ich postavenie vo vyššom veku a ženy sú častejšie v ohrození chudoby.

Stredná dĺžka mužov v roku 1980 bola 66,75 roka a v roku 2011 bola 72,17.

Stredná dĺžka života žien v roku 1980 bola 74,24 a v roku 2011 bola 79,36.

Podiel 65 ročných mužov na celkovom počte mužov bolo v 1980 8,98% v roku 2011 bolo 9,79%. Podiel 65 ročných žien v celkovom počte žien bolo v 1980 11,93% a v roku 2011 bolo 15,43%

O postupujúcom procese starnutia populácie vypovedá aj fakt, že na Slovensku sa podľa výsledkov z roku 2011 najvýraznejšie zvýšil počet obyvateľov

vo veku 83 rokov (o 172,5 % v porovnaní s výsledkami z roku 2001).

1.3 Vek odchodu do dôchodku na Slovensku

V novom dôchodkovom systéme je zákonom stanovený dôchodkový vek 62 rokov pre mužov aj ženy. Do 31. decembra 2003 bol dôchodkový vek pre mužov 60 rokov veku a pre ženy 53 – 57 rokov veku, a to v závislosti od počtu vychovaných detí. Novo určený dôchodkový vek 62 rokov sa v praxi nezačal uplatňovať hneď od 1. januára 2004, ale „starý“ dôchodkový vek sa postupne predlžuje. Predlžovanie dôchodkového veku je u mužov rozložené na obdobie rokov 2004 – 2005, u žien na dlhšie obdobie, a to na roky 2004 – 2014. V novom dôchodkovom systéme však je možné odísť do dôchodku aj skôr alebo neskôr ako v zákonom stanovenom dôchodkovom veku.

1.3.1 Dôchodkový vek – muži

Zákonom stanovený vek mužov pri odchode do dôchodku bol stanovený na 62 rokov Do 31. decembra 2003 bol dôchodkový vek pre mužov 60 rokov veku. Novo určený dôchodkový vek 62 rokov sa v praxi nezačal uplatňovať hneď od 1. januára 2004, ale „starý“ dôchodkový vek sa postupne predlžuje. Po roku 2006 už bude dôchodkový vek 62 rokov platiť pre všetkých mužov.

1.3.2 Dôchodkový vek – ženy

Zákonom stanovený dôchodkový vek žien sa postupne predlžuje na 62 rokov. Do 31. decembra 2003 bol dôchodkový vek pre ženy 53 – 57 rokov veku, a to v závislosti od počtu vychovaných detí. Novo určený dôchodkový vek 62 rokov sa v praxi nezačal uplatňovať hneď od 1. januára 2004, ale „starý“ dôchodkový vek sa postupne predlžuje. Predlžovanie dôchodkového veku žien je rozložené na obdobie od roku 2004 do roku 2014. Po roku 2014 už bude pre všetky ženy platiť dôchodkový vek 62 rokov bez ohľadu na to, koľko má žena detí.

Starobný dôchodok na konci augusta v roku 2013 poberalo 978 349 tis. ľudí. Najväčšiu časť z poberateľov starobného dôchodku, celkovo 627 076 tvorili ženy, mužov bolo 351 273. Priemerný dôchodok na Slovensku v roku 2014 je 406,- €.

Aj keď ženy v súčasnosti oproti predchádzajúcim generáciám žijú nezávislý život, stále sú v skupine s nižšími príjmami, často sa obetujú rodine a pracujú na polovičný úväzok, dostávajú teda nižší zá-

konný dôchodok ako muži a nemôžu si zabezpečiť rovnaké alebo vyššie dôchodkové sporenie.

Muži poberajú dôchodok priemerne kratšiu dobu ako ženy. Priemerná dĺžka doby poberania starobného dôchodku v roku 2013 bola u mužov 18,68 roka a u žien 25,52 roka. Za obe pohlavia spolu to je priemerne 21,95 roka.

Zo štatistických údajov vyplýva, že zaznamenávame postupný rastúci trend – starobní dôchodcovia poberajú dôchodky dlhšie ako pred desiatimi rokmi. V roku 2003 bola priemerná dĺžka doby poberania starobného dôchodku u mužov 15,71 roka a u žien 19,96 roka a pre obe pohlavia spolu to bolo priemerne 17,70 roka.

Európska komisia uverejnila novú odbornú štúdiu venovanú rozdielom v dôchodkoch žien a mužov v Európe. Zo štúdie vyplýva, že nižšia miera zamestnanosti žien sa prejavuje aj v dôchodkovom veku: priemerné dôchodky žien sú v porovnaní s dôchodkami mužov o 39% nižšie.

Rozdiely v dôchodkoch mužov a žien sú dôsledkom troch tendencií na trhu práce:

- ženy majú menšiu šancu ako muži zamestnať sa;
- pracujú menej hodín a/alebo rokov a
- dostávajú v priemere nižšiu mzdu.

Dôchodkové systémy tak nie sú len neutrálnym odrazom priebehu predchádzajúceho pracovného života: dôchodky môžu znižovať, reprodukovať alebo dokonca posilňovať rodové rozdiely na pracovnom

trhu a v rámci rozdelenia rodičovských povinností medzi ženami a mužmi.

Nový ukazovateľ rovnosti žien a mužov, rozdiel v dôchodkoch žien a mužov, pomáha posúdiť rozsah rodovej nerovnosti v priebehu ľudského života. Situácia sa v jednotlivých krajinách EÚ značne líši. V mnohých členských štátoch existujú medzi dôchodkami žien a mužov veľké rozdiely: v 17 štátoch je rozdiel v dôchodkoch rovnaký alebo vyšší než 30 %. Dva štáty s najväčšími rozdielmi v dôchodkoch sú Luxembursko (47 %) a Nemecko (44 %). Na opačnom konci škály sa nachádzajú Estónsko, s najmenším rozdielom v dôchodkoch žien a mužov (4 %) a Slovensko (8 %).

Podľa nášho názoru toto percento rozdielov v dôchodkoch neodzrkadluje uvedené rozdiely v platoch a nezohľadňuje tiež ich menší podiel na trhu zamestnanosti, čo uvádza štatistika EÚ, že ženy na Slovensku majú až 60 % podiel na najnižšej zamestnanosti. Tiež ženy zostávajú na materskej dovolenke, opatrujú blízku osobu, kedy žena dostáva nižší príjem a tiež ich vysoký podiel na dlhodobej nezamestnanosti v pred dôchodkovom veku. Tieto % môže ovplyvňovať i to, že ženy žijú dlhšie a poberajú vdovský dôchodok, čo však má vplyv na ich život, nakoľko ich náklady ako jednotlivca v domácnosti – vysoké náklady.

K faktorom, ktoré prispievajú k zväčšovaniu rozdielov v dôchodkoch žien a mužov, patria manželstvo a materstvo. V prípade slobodných žien je rozdiel menší, napriek tomu však zostáva vysoký (17 %). Údaje potvrdzujú aj jasný „trest za materstvo“:

v takmer všetkých členských štátoch sú ženy pre materstvo v dôchodkovom veku znevýhodnené. Vo väčšine prípadov „trest za materstvo“ s počtom detí úmerne stúpa.

1.4 Materská a rodičovská dovolenka

Na materskú dovolenku má nárok v prvom rade matka, ktorá bola nemocensky poistená najmenej 270 dní za posledné dva roky. Toto poistenie za ňu odvádzal zamestnávateľ, alebo si ho odvádzala ako živnostníčka alebo dobrovoľne ako nezamestnaná osoba. Okrem matky môže ísť na materskú dovolenku aj otec dieťaťa. Materská dovolenka môže trvať maximálne 34 týždňov. Avšak slobodné mamičky majú nárok až na 37-týždňovú materskú. Pri narodení dvojčiat, trojčiat a viac detí naraz, má matka nárok až na 43 týždňov materskej dovolenky.

Po uplynutí materskej, môže požiadať o rodičovskú dovolenku, ktorú je zamestnávateľ povinný odsúhlasiť. Počas rodičovskej dovolenky je nárok na fixný rodičovský príspevok 203,2 €/mesiac, o ktorý musí požiadať. Táto čiastka je veľmi nízka a z toho dôvodu ženy majú problém zabezpečiť si slušný život a zabezpečenie tých najzákladnejších potrieb seba i rodiny.

Rodičovskú dovolenku a rodičovský príspevok môžu využívať maximálne do 3. roku života dieťaťa. V ojedinelých prípadoch sa môže rodičovská dovolenka predĺžiť až do 5. roku, a to najmä v prípade nepriaznivého zdravotného stavu dieťaťa.

Slovensko patrí medzi štáty s najnižším podielom zamestnaných žien – menej ako 60 % a to má vplyv

na ich postavenie. Ženy po 40. roku života ak prídu o zamestnanie sa už veľmi ťažko na pracovnom trhu uplatnia. Aj z toho dôvodu sú ženy najčastejšie dlhodobo nezamestnané.

1.5 Zamestnanosť a nezamestnanosť

1.5.1 Zamestnanosť

V 4. štvrťroku sa počet ekonomicky aktívnych osôb v SR zvýšil medziročne o 0,8 % na 2 735,8 tis., z toho pracujúci tvorili 87,4 % a nezamestnaní 12,6 %.

Miera ekonomickej aktivity obyvateľstva dosiahla 59,7 %. Miera zamestnanosti sa vo vekovej skupine 20-64 ročných medziročne zvýšila o 1,6 p.b. na úroveň 66,6 %.

Mimo trhu práce bolo 40,3 % osôb vo veku od 15 rokov, oproti 4. štvrťroku 2013 sa ich podiel znížil o 0,5 p.b. Z nich najpočetnejšiu skupinu tvorili dôchodcovia (59,9 %) a študenti a učni (24,2 %).

V 4. štvrťroku 2014 bol aj na trhu práce pozitívny vývoj, počet pracujúcich sa zvýšil v medziročnom porovnaní o 2,7 % na 2 390,9 tis. osôb, a to najmä vďaka prírastkom zamestnancov u oboch pohlaví. Podiel žien z celkovej zamestnanosti sa znížil o 0,7 p.b. na 44,1 %, čo ovplyvňuje dlhodobá nezamestnanosť žien vo vyššom a predchodkovom veku.

Najpočetnejšiu sociálnu skupinu tvorili zamestnanci a členovia družstiev. V absolútnych číslach sa ich počet zvýšil o 69,1 tis. na 2 028,8 tis. osôb. Počet podnikateľov poklesol na hodnotu 360,1 tis.,

z toho počet podnikateľov so zamestnancami sa znížil o 0,4 % na 75 tis. osôb a počet podnikateľov bez zamestnancov o 2,1 % na 285,1 tis. osôb. Živnostníkov, ktorých pracovná činnosť mala formu závislej práce zamestnanca, bolo 87,3 tis.

1.5.2 Nezamestnanosť

V 4. štvrťroku 2014 bolo 344,8 tis. nezamestnaných, po sezónnom očistení 341,2 tis. osôb. Oproti rovnakému obdobiu roku 2013 sa počet nezamestnaných znížil o 10,8 %. Na poklese nezamestnanosti sa podieľali predovšetkým nezamestnaní muži, ktorých ubudlo 35,3 tis., menej bolo aj nezamestnaných žien o 6,3 tis. osôb.

Celková miera nezamestnanosti na úrovni 12,6 % sa v medziročnom porovnaní znížila o 1,6 p.b., u mužov poklesla o 2,5 p.b. na 11,9 % a u žien o 0,6 p.b. na úroveň 13,5 %. Miera nezamestnanosti mladých vo veku 15-24 rokov sa medziročne znížila o 6,8 p.b. na 27,5 %.

Z hľadiska veku k najpočetnejšej skupine so 110,6 tis. nezamestnaných patrili osoby vo veku 35-49 rokov podieľajúce sa na nezamestnanosti 32,1 %. Najvýraznejší pokles počtu nezamestnaných o 33,4 tis. bol u mladých do 25 rokov a osôb vo veku 25-34 rokov.

Najčastejšou príčinou vzniku nezamestnanosti osôb, ktoré boli niekedy v pracovnom procese, bolo prepustenie pre nadbytočnosť. Podiel osôb, ktoré stratili zamestnanie z uvedeného dôvodu, predstavoval 26,5 % z počtu nezamestnaných a oproti 4. štvrťroku 2013 sa znížil o 3,3 p.b.

Pracovnú skúsenosť nemalo 24,1 % nezamestnaných a medziročne sa ich podiel na celkovej nezamestnanosti znížil o 0,4 p.b. (ŠÚ SR, 2015)

Uvedené zo štatistik: Zamestnanosť žien v štátoch EÚ

Medzi štáty s najnižším podielom zamestnaných žien (menej ako 60 %): patria krajiny ako Grécko, Taliansko, Malta, Chorvátsko, Španielsko, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko a Poľsko

Medzi štáty s najvyšším podielom zamestnaných žien (nad 70 %): Švédsko, Dánsko, Nemecko, Fínsko, Holandsko, Rakúsko a Estónsko

Medzi štáty s najvyšším podielom žien zamestnaných na skrátený prac. čas: Holandsko (77 %), Nemecko, Rakúsko a Belgicko (44 %), Veľká Británia (42 %), Švédsko (39 %)

1.6 Problémy osôb s rodinnými povinnosťami (najmä žien s deťmi) v oblasti zosúladenia pracovného a rodinného života

Nižšia miera zamestnanosti žien a vyššia miera ich nezamestnanosti úzko súvisí s bariérami pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, či už pri ich návrate na pracovný trh, alebo pri udržaní si pracovného miesta.

Rozdiel v miere zamestnanosti a v miere ekonomickej aktivity žien a mužov (miera ekonomickej aktivity žien dosiahla v roku 2006 v SR 50,7% a miera ekonomickej aktivity mužov 68,2%, rozdiel predstavuje vyše 18%) hovorí o tom, že veľké percento

žien, ktoré sú mimo trhu práce, nie sú evidované na Úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, čiže sú ekonomicky neaktívne, pričom ide najmä o ženy s deťmi (ženy na rodičovskej dovolenke a v domácnosti) a dôchodkyne.

Zamestnanosť žien s deťmi dosiahla v roku 2006 v EÚ len 62,5% v porovnaní s 91,4% zamestnanými mužmi s deťmi, pričom zamestnanosť slovenských žien s deťmi predstavovala v roku 2006 54,2%. Na jednej strane to svedčí o tom, že starostlivosť o deti zostáva vďaka pretrvávajúcim rodovým stereotypom naďalej prevažne zodpovednosťou žien.

Okrem starostlivosti o deti, sa ženy zvyčajne podieľajú aj na preberaní zodpovednosti za starostlivosť o iných blízkych – či už dlhodobo chorých, zdravotne postihnutých alebo starších príbuzných, ktorí potrebujú pomoc inej osoby.

Na strane druhej pretrvávajú nízky záujem zamestnávateľov pripravovať a realizovať pro - rodinné opatrenia, ktoré by pomohli odstrániť bariéry pre reintegráciu žien - matiek na trhu práce a zároveň viesť k posilneniu participácie mužov -otcov pri zabezpečovaní rodinných povinností. *Dokazuje to aj nízke využívanie jednej z flexibilných foriem práce, a to práce na čiastočný úväzok, kde percento pracujúcich na čiastočný úväzok bolo na Slovensku u žien 4,7% a mužov 1,1%, pričom priemer v EÚ predstavuje 31,4% u žien a 7,8% u mužov.*

K bariéram prispieva aj absencia verejných a súkromných služieb (resp. ich finančná a geografická dostupnosť), ktoré by uľahčili harmonizáciu pracov-

ného a rodinného života. Ide o zariadenia starostlivosti o deti, najmä materské školy a jasle, rôzne zariadenia sociálnych služieb, centrá voľného času, multifunkčné centrá pre rodiny atď.

Rovnosť príležitostí je teda súčasťou základných ustanovujúcich zmlúv Európskeho spoločenstva ako aj pilierov Európskej stratégie zamestnanosti a Európskej rámcovej stratégie nediskriminácie a rovnakých príležitostí pre všetkých. Dôvody, ktoré k tomu EÚ vedú, nie sú podmienené len historicko-kultúrno-politickým pozadím, ale aj vysoko pragmatickými skutočnosťami.

Bariéry, ktoré bránia v rovnosti šancí v prístupe najmä na trh práce majú nielen široké spoločenské, ale najmä významné ekonomické dopady. Prekážky v rozvíjaní osobného potenciálu jednotlivcov obmedzujú možnosť plne využívať bohatý ľudský potenciál, ktorý je kľúčový pre rast ekonomiky. Vyrovnávanie šancí a posilnenie prístupu znevýhodnených skupín sa stalo súčasťou nielen rámcových legislatívnych dokumentov, ale aj dlhodobých strategických cieľov Európskej únie, vrátane Lisabonskej stratégie zameranej na rast a zamestnanosť.

1.7 Legislatíva

Základné ľudské práva a slobody sú v Slovenskej republike podľa Ústavy SR (zákon č. 460/1992 Zb.) zaručené všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické a iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti, alebo etnickej skupine, majetok, rod, alebo iné postavenie.

Slovenská republika do svojej legislatívy implementovala viacero smerníc legislatívy EÚ, v oblasti rovnosti príležitostí, ktoré transponovala najmä do Zákona o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou č. 365/2004 Z. z. (tzv. antidiskriminačný zákon), Zákonníka práce (zákon č. 311/2001) a ďalších zákonov.

K ďalším významným nástrojom v tejto oblasti patria viaceré strategické dokumenty akými sú napr. aktuálne *programové vyhlásenie vlády*, ale aj staršie dokumenty ako *Koncepcia rovnosti príležitostí žien a mužov*, Akčné plány zamestnanosti, sociálnej inklúzie a predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie, či konkrétnejšie materiály ako *Návrh opatrení na zosúladovanie rodinného a pracovného života* a pod. V neposlednom rade ciele rovnosti príležitostí nadväzujú najmä v oblasti zamestnanosti a vzdelávania na priority Národného programu reforiem SR, a jeho plánované opatrenia napr. v oblasti zamestnanosti zvýšiť participáciu žien a znížiť rozdiely medzi pohlaviami v oblasti zamestnanosti, nezamestnanosti a miezd; podporiť lepšie zosúladenie pracovného a súkromného života a zabezpečiť dostupnú starostlivosť o deti a ostatné osoby

Slovenská republika je v oblasti rovnosti príležitostí viazaná viacerými medzinárodnými dokumentmi, ktoré sledujú jej implementáciu do jej legislatívy a praxe. Medzi najdôležitejšie môžeme zaradiť Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW), Medzinárod-

ný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho dodatkové protokoly, dohovory Medzinárodnej organizácie práce, Európsku sociálnu chartu a iné.

2. Rodové nerovnosti platov

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v roku 2013 bola 824 €. Slovenské ženy zarábajú takmer o 20% menej ako muži.

Súvisí to nielen s tým, že ženy sú zamestnané najmä v slabšie platených profesiách, ale aj s tým, že sa menej často uplatňujú na lepšie platených pozíciách. Má to komplex príčin. Pri kolektívnych zmluvách vo firmách rozdiely medzi platmi nie sú, iné je to pri individuálnych zmluvách ľudí, ktorí majú aj manažérske benefity. Na takých pozíciách je viac mužov ako žien. To však nie je len dôsledkom politiky firmy, ale aj širšieho spoločenského kontextu, v očakávaniach, ktoré má okolie od úlohy muža a ženy.

Od žien sa očakáva, že sa budú starať o rodinu, kým pri mužoch to, že sa viac sústreďia na pracovnú kariéru. Muži si preto môžu skôr „dovoliť“ vziať prácu, kde sa vyžadujú nadčasy, prípadne schopnosť kedykoľvek vycestovať. „Ženy, ktoré by to aj robili, sú vnímané ako kariéristky, čo zanedbávajú rodinu, kým muži, keď dosiahnu vo firme postup a uznanie, sú braní ako šikovní.

Nižšie platy žien ovplyvňujú ich dôchodky. Ženy s nízkymi mzdami majú nízke penzie.

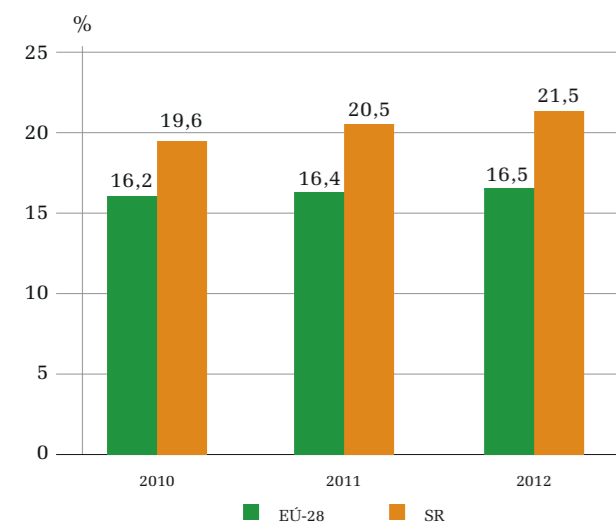
Vplyv má na to i to, že kariéra žien je prerušovaná, zostávajú na rodičovských dovolenkách, čo má vplyv aj na to, že nedosahujú taký kariérny postup a mzdy. Má na to vplyv výška mzdy, ale aj to, že práca v domácnosti, teda starostlivosť o deti, ale aj o rodičov, chorých, zdravotne postihnutých, nie je spoločnosťou uznaná ako produktívna práca.

S nerovnosťami medzi mužmi a ženami, jej príčinami a dôsledkami sa treba zaoberať a prijímať vhodné zákony, treba skúmať aj ich dosahy na situáciu žien a mužov, diskutovať by sa malo aj o úlohe žien a mužov v spoločnosti. Hlavne i na to, že to má vplyv aj na príjem a postavenie žien v starobe, kde sú v príjmoch žien rozdiely a žena často nemôže si zabezpečiť plnohodnotný a dôstojný život a zabezpečiť si potrebné služby.

2.1 Feminizácia chudoby

Dôsledkom viacerých rodových nerovností je feminizácia chudoby – inými slovami v dôsledku nerovností sa čoraz viac žien v porovnaní s mužmi ocitá pod hranicou chudoby, prípadne v závislosti na príjmoch partnera. K prehlbujúcej sa feminizácii chudoby prispievajú najmä diskriminácia pri vstupe na trh práce (napr. po dlhšom období starostlivosti o členov rodiny), nerovnosti v odmeňovaní, rodová horizontálna a vertikálna segregácia na trhu práce. Miera rizika chudoby dosiahla na Slovensku v roku 2006 20% a podiel žien, ktoré žijú v domácnosti, kde nikto nepracuje predstavuje 9,6%. Riziko chudoby sa zvyšuje rapídne u žien v dôchodkovom veku. Je to z dôvodu, že ženy majú nižšie príjmy a tiež zabezpečujú starostlivosť o členov rodiny – deti, rodičov, kedy majú nižšie príjmy.

Graf 1: Rodový mzdový rozdiel v EÚ-28 a SR

Rozdiel v platoch medzi mužmi a ženami na Slovensku je podľa Eurostatu 19,8 %

Podľa prieskumu, ktorý sa uskutočnil v roku 2015 – muži na Slovensku v roku 2014 v priemere v hrubom zarobili 1 003 €, ženy 786 €.

Aj v prípade, že žena pracuje na rovnakej pozícii ako muž, zarobí o 8% menej.

Tabuľka 3: Rozdiely v platoch žien a mužov

	Muž	Žena
Priemerný hrubý mesačný plat	1 003	786
Rozdiel medzi platmi mužov a žien		-22%
Rozdiel medzi platmi mužov a žien, ak pracujú na rovnakej pozícii		-8%

Najvýraznejšie platové rozdiely sú medzi ženami a mužmi v prípade, že pracujú na pozíciách v obchode. V obchode zarobí žena o 28% menej ako muž.

Najväčší rozdiel medzi zárobkami žien a mužov je v prípade, že pracujú na pozíciách v oblasti obcho-

du. Muži, ktorí pracujú v obchode, zarobia v priemere 925 € mesačne, ženy pracujúce na pozíciách v obchode v priemere mesačne zarobia 668 €. „Rozdiel v ich platoch je takmer tretinový a spôsobený je tým, aké pozície v tejto oblasti zastávajú ženy oproti mužom. Oveľa viac žien pracuje na pozíciách ako

Tabuľka 4: Priemerná hrubá mesačná mzda podľa pohlavia - vybrané zamestnania

Oblasť práce	Muž	Žena	Rozdiel medzi platmi mužov a žien
Obchod	925	668	-28%
Vrcholový manažement	2 562	1 882	-27%
Služby	665	516	-22%
Farmaceutický priemysel	1 314	1 026	-22%
Cestovný ruch, gastro, hotelierstvo	673	529	-21%

Tabuľka 5: Pozície, kde muži zarábajú výrazne viac ako ženy

Pozície, kde muži zarábajú výrazne viac ako ženy	Muž	Žena	Rozdiel medzi platmi mužov a žien
Vedúci obchodnej skupiny	1 761	1 166	-34%
Poisťovací poradca	1 028	698	-32%
Privátny bankár	1 762	1 237	-30%
Záhradník	706	500	-29%
Finančný agent	1 399	1 012	-28%

Tabuľka 6: Pozície s najvýraznejším rozdielom plátov v prospech žien

Pozície s najvýraznejším rozdielom plátov v prospech žien	Muž	Žena	Rozdiel medzi platmi mužov a žien
Špecialista odmeňovania a benefitov	1 328	1 506	13%
Referent správy pohľadávok	848	959	13%
Chemik	877	985	12%
Daňový poradca	2 016	2 227	10%
Facility manager	1 397	1 537	10%

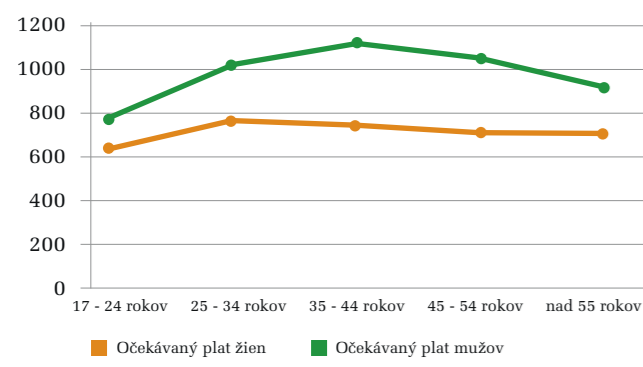

pokladnička alebo tele marketingová pracovníčka, kde sú platy nižšie. Naopak muži vo väčšej miere pracujú na pozíciách ako obchodný analytik či nákupca, kde sú mzdy vyššie, Výrazné platové rozdiely sú tiež v oblastiach vrcholový manažment, služby, farmaceutický priemysel a cestovný ruch. Vo všetkých týchto oblastiach ženy zarobia minimálne o pätinu menej ako muži. Jedinou oblasťou, kde sú platy žien aspoň o málo vyššie ako platy mužov, je zákaznícka podpora. Na pozíciách v tejto oblasti zarobia ženy 1094 € mesačne, muži o osem eur menej a ich priemerný mesačný plat je 1086 €.

Rozdiely v prospech platov mužov sú výraznejšie

Najvypuklejší rozdiel medzi platom žien a mužov, ak pracujú na rovnakej pozícii, je v prípade vedúceho obchodnej skupiny, kde muž v priemere zarobí 1761 € mesačne, no žena len 1166 € mesačne. Výrazné platové rozdiely v prospech mužov sú tiež na pozíciách poisťovací poradca či privátny bankár. Rozdiely medzi ich platmi sú takmer tretinové.

Graf 2: Vývoj rozdielov v očakávaných platoch

Na opačnej strane, ak na niektorých pozíciách majú vyššie platy ženy ako muži, je rozdiel v plate približne desatina zárobku. Pozície, kde ženy zarobia viac, sú napríklad špecialistka odmeňovania a benefitov, referentka správy pohľadávok, chemička a daňová poradkyňa.

2.2 Očakávané platy žien sú o štvrtinu nižšie

V životopisoch, keď si ľudia hľadajú prácu, môžu uviesť, aký je ich očakávaný plat, ak sa zamestnajú. Ženy uvádzajú, že ich očakávaný plat bude 717 € mesačne, muži by chceli zarábať viac, v priemere 949 € mesačne. Ženy očakávajú nižšie zárobky, už keď na pracovný trh vstupujú. Rozdiel medzi očakávaným platom mužov a žien vo veku od 18 do 24 rokov je 18%, no už vo vekovej kategórii od 25 do 34 rokov je rozdiel v ich očakávaníach 25%. Najvýraznejšie rozdiely sú vo vekovej kategórii vo veku od 35 do 44 rokov, kedy sa platové rozdiely prehĺbia až na 35%. Žena vo veku od 35 - 44 rokov očakáva, že bude zarábať 736 € mesačne, muži v priemere v tomto veku uvádzajú, že ich očakávaný plat bude 1124 € mesačne.

3. Dôchodkové zabezpečenie

Slovenská republika pristúpila po roku 2003 k rozsiahlej reforme dôchodkového systému, v dôsledku čoho sa jednopilierový systém so stanovenými dávkami PAYG (pay as you go - systém priebežného financovania s medzigeneračným prerozdelením) zmenil na systém postavený na troch samostatných pilieroch:

- I. pilier: dôchodkové poistenie a priebežný dôchodkový systém

- vykonávaný Sociálnou poisťovňou
- II. pilier: starobné dôchodkové sporenie
  - vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami (DSS)
- III. pilier: doplnkové dôchodkové sporenie
  - vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (DDS)

Prvé dva piliere predstavujú základný systém dôchodkového poistenia. Občania povinne odvádzajú zákonom stanovené poistné. V prípade, že ste zapojení len do prvého piliera odvádzate alebo je za vás odvádzané celkovo 18 % z vášho vymeriavacieho základu priamo do Sociálnej poisťovne. V prípade, že ste sporiteľom v II. pilieri, z vášho vymeriavacieho základu sa odvádza 9 % do Sociálnej poisťovne a 9 % do vybranej dôchodkovej správcovskej spoločnosti.

Tretí dôchodkový pilier je dobrovoľný. Štát ho podporuje daňovými úľavami. Jedná sa o formu dobrovoľného sporenia z čistej mzdy. Podľa svojho rozhodnutia odvádzate zo mzdy istú čiastku a obvykle vám rovnakou mierou prispieva aj zamestnávateľ.

Do prvého piliera plynú „odvody“ od všetkých poistencov. Výška odvádzaného poistného však závisí od toho, či ste alebo nie ste sporiteľom druhého dôchodkového piliera.

Prvý dôchodkový pilier

Ak ste dôchodkovo poistený len v I. pilieri, platíte odvody len do Sociálnej poisťovne a váš dôchodok budete dostávať výlučne zo Sociálnej poisťovne. Váš dôchodok bude resp. je potom financovaný z odvo-

dov všetkých pracujúcich, ktorí pracujú v čase, keď vy ste poberateľom starobného dôchodku.

Výška dôchodku z I. piliera je závislá na:

- počtu odpracovaných rokov
- výšky dosiahnutých príjmov počas celého pracovného života
- aktuálnej dôchodkovej hodnoty, ktorú určuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny v zbierke zákonov

Spôsob výpočtu dôchodkov je stanovený zákonom o sociálnom poistení (461/2003 Z.z.).

Účastníci prvého dôchodkového piliera, majú povinnosť prispievať na dôchodkové poistenie.

Dôchodkové poistenie sa skladá z dvoch podsystemov:

- starobné poistenie
- invalidné poistenie

Podľa zákona o sociálnom poistení (461/2003 Z.z.) účastník prvého dôchodkového piliera odvádza do Sociálnej poisťovne poistné na dôchodkové poistenie podľa uvedenej tabuľky 7.

Zo starobného poistenia sa vypláca starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok.

Z invalidného poistenia sa poskytuje invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok.

Tabuľka 7: Sadzby dôchodkového poistenia

Sadzby dôchodkového poistenia		
	Starobné	Invalidné
Zamestnanec	4 %	3 %
Zamestnávateľ	14 %	3 %
SZČO	18 %	6 %
Dobrovoľne poistená osoba	18 %	6 %
Štát	18 %	6 %
Sociálna poisťovňa za poberateľa úrazovej renty	18 %	---

Tabuľka 8: Priemerná mesačná výška dôchodkov (EUR)

Priemerná mesačná výška dôchodkov (EUR) ¹	2009	2010	2011	2012	2013
Starobný sólo	339,73	352,54	362,08	375,89	390,51
Predčasne starobný sólo	350,61	367,05	357,63	374,51	384,70
Invalidný	249,43	254,79	255,63	260,90	268,49
Vdovský	209,75	217,08	222,00	229,68	237,32
Vdovecký	157,86	165,35	169,67	175,92	183,19
Sirotsky	122,58	125,28	125,88	128,24	130,48
Sociálny	192,95	199,15	202,50	209,22	219,02

Tabuľka 9: Počet poberateľov dôchodkov k 31.12.

	2009	2010	2011	2012	2013
Počet poberateľov dôchodkov k 31.12. z toho poberajúci dôchodkov:	803 393	811 443	804 353	812 413	808 451
Starobný	620 646	633 338	626 111	637 233	631 036
Predčasne starobný	19 191	13 011	9 115	5 913	5 808
Invalidný	96 343	100 892	105 901	108 320	112 139
Vdovský sólo/vdovecký sólo	40 404	28 085	37 457	35 367	34 663
Sirotsky	21 286	20 582	20 086	19 663	18 688
Invalidný z mladosti	1 722	2 256	2 828	3 441	3 957
Manželky	1 909	1 554	1 271	1 030	826
Sociálny	1 892	1 725	1 584	1 446	1 334

V tabulke 8 uvádzame priemerné výšky dôchodkov na Slovensku v rokoch 2009 - 2013

Počet poberateľov dôchodkov k 31.12.2013 je 808 451. V tabulke 9 uvádzame konkrétnejšie čísla ku každej skupine poberateľov.

4. Miera rizika chudoby

Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch predstavuje podiel osôb (v percentách) v celkovej populácii, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby. Hranica rizika chudoby je stanovená ako 60% mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu. *V roku 2013 bolo rizikom chudoby ohrozených 12,8% obyvateľov Slovenska, čo je takmer 695*

tisíc osôb. V porovnaní s rokom 2012 nastal mierny pokles o 0,4 percentuálneho bodu, čo predstavuje približne 22 tisíc ľudí. Najvýznamnejšie faktory ovplyvňujúce mieru chudoby sú vo všeobecnosti región, vek, pohlavie, typ domácnosti, pracovná intenzita domácnosti a najčastejší status ekonomickej aktivity. Hranica rizika chudoby v 2013 bola 4 042 € na rok, čo v prípade jednočlennej domácnosti predstavuje približne 337 € na mesiac. Medziročný pokles v porovnaní s rokom 2012 bol približne 9 € na mesiac. Mieru rizika chudoby na Slovensku najvýraznejšie ovplyvňuje ekonomická aktivita obyvateľstva. Najvyššie riziko chudoby štatisticky zaznamenali u nezamestnaných (43,8 %).

Je známe, že Slovensko sa dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s výraznými hospodárskymi a sociálnymi

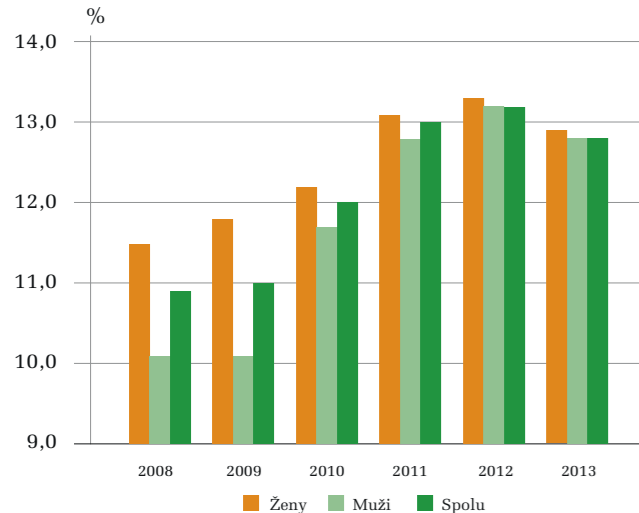
rozdielmi medzi regiónmi. Nerovnomernosť medzi jednotlivými krajinami Slovenska súvisí predovšetkým s nerovnomerným rozmiestnením priemyslu. Problémy chudobnejších krajov sa prehlbovali aj v dôsledku nedostatočne rozvinutej infraštruktúry, slabšej dopravnej siete, menej sa rozvíjajúceho podnikateľského prostredia a nižšej vzdelanostnej úrovne časti obyvateľstva. (EU SILC, 2014)

Hranica chudoby na Slovensku je 337 € a priemerný dôchodok je 406 €. Svedčí to o tom, že veľká skupina starších žije na hranici chudoby a má problém zabezpečiť si potrebné služby a potreby, čo dosvedčujú aj naše skúsenosti a poznatky zo života starších ľudí. Z toho dôvodu nás prekvapuje výsledok percentuálneho rizika chudoby starších, ktoré podľa našich poznatkov je mimoriadne nízke

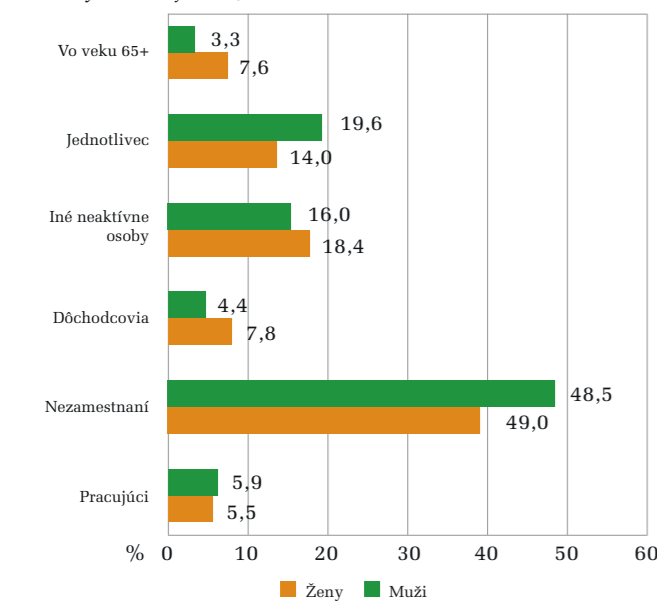
Tabuľka 10: Miera rizika chudoby

Miera rizika chudoby spolu (%) ²	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8
0 – 17 roční	16,8	18,8	21,2	21,9	20,3
18 – 24 roční	13,3	14,7	14,8	14,4	15,1
25 – 49 roční	9,6	11,4	12,6	12,4	12,4
50 – 64 roční	7,3	8,7	10,6	10,9	10,0
65 a viacroční	10,8	7,7	6,3	7,8	6,0
Pracujúci	5,2	5,7	6,3	6,2	5,7
Nezamestnaní	48,6	41,1	42,6	44,6	43,8
Dôchodcovia	8,9	6,7	6,3	7,7	6,6
Iné neaktívne osoby	15,9	16,5	18,9	17,9	17,4
Domácnosť bez závislých detí	7,7	8,1	7,9	9,0	7,5
Domácnosť so závislými deťmi	13,4	15,0	16,8	16,5	16,3
- z toho jeden rodič a najmenej jedno závislé dieťa	23,0	25,0	26,4	27,5	30,1
Domácnosť jednotlivca vo veku 65 a viac rokov	26,2	15,2	12,4	14,7	10,0

Graf 3: Miera rizika chudoby (po sociálnych transféroch)

Graf 4: Miera rizika chudoby podľa pohlavia v roku 2013 (po sociálnych transféroch)

a podľa nášho názoru nezodpovedá skutočnej situácii a postavení starších.

Môžeme konštatovať, že v prevažnej miere z evidovaných dôchodcov ohrozených chudobou sú práve ženy, ktoré majú nižšie dôchodky vzhľadom k nižším príjmom, ako i nižšiemu počtu odrobených rokov vzhľadom na zabezpečovanie starostlivosti o deti a opatrovanie blízkych osôb. Miera chudoby stúpa s rastúcim vekom, hlavne ak starší žije osamelý v domácnosti, nakoľko jeho potreby na hygienu, starostlivosť, opateru a náklady na vedenie domácnosti stúpajú. Týka sa to hlavne žien, ktoré sa dožívajú vyššieho veku a žijú osamelo.

Vek a pohlavie patria medzi faktory, ktoré vo všeobecnosti výraznou mierou ovplyvňujú mieru rizika chudoby. Z hľadiska pohlavia sa ohrozenie rizikom chudoby vyrovnáva (podiel žien ohrozených rizikom chudoby bol o 0,1 p. b. vyšší ako u mužov). Najvýraznejšie sa rodová disparita prejavila vo vekovej kategórii 65 roční a starší. V tejto vekovej skupine boli ženy viac ako 2 násobne častejšie vystavené riziku chudoby ako muži.

Taktiež vo vekovej kategórii 25-49 roční sa prejavila a oproti minulému roku vzrástla rodová disparita. Podľa údajov zo zisťovania v roku 2012 boli v tejto vekovej kategórii muži rovnako ohrození rizikom chudoby ako ženy. V roku 2013 bol už zaznamenaný rozdiel medzi mužmi a ženami – o 1,4 p.b.

Ďalším z významných faktorov vplývajúcim na mieru rizika chudoby je typ domácnosti. V kategórii domácnosti bez závislých detí boli najviac ohrozenou

skupinou jednočlenná domácnosť pozostávajúca z osoby vo veku do 65 rokov (21,3 %).

U domácností bez závislých detí výsledky zo zisťovania EU SILC 2013 poukazujú na skutočnosť, že na mieru rizika chudoby významne vplýva počet členov domácnosti. Domácnosť jednotlivca je vo všeobecnosti z pohľadu disponibilných príjmov oveľa zraniteľnejším typom ako domácnosti, ktoré pozostávajú z vyššieho počtu dospelých členov.

Podľa výsledkov sa jednoznačne potvrdilo, že aktívna účasť na trhu práce a sociálna ochrana formou poskytovania starobných dávok sú faktory, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu v boji proti chudobe, pretože pomáhajú konkrétnym skupinám obyvateľstva neprepadnúť pod hranicu rizika chudoby.

Rodová disparita sa zo všetkých statusov ekonomickej aktivity najviac prejavila v kategórii dôchodcovia a nezamestnaní.

U dôchodcov boli ženy takmer 1,8 násobne častejšie vystavené riziku chudoby ako muži. Najmenšia rodová disparita sa prejavila v prípade pracujúcich, kde miera rizika chudoby pracujúcich mužov bola len o 0,4 p. b. vyššia ako miera rizika chudoby pracujúcich žien. (Štatistický úrad SR)

U špecifických skupín obyvateľstva zohráva dôležitú úlohu v boji proti chudobe sociálna ochrana v podobe rôznych sociálnych transferov. Ak by sa z prijatých sociálnych transferov zohľadnili v celkovom ekvivalentnom disponibilnom príjme osôb len starobné a pozostalostné dávky, tak v sledovanom

roku 2013 bolo ohrozených rizikom chudoby 20,1 % obyvateľstva.

Ak by sa nezohľadnil žiadny z prijatých sociálnych transferov (vrátane starobných a pozostalostných dávok), potom by sa celková miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi zvýšila takmer dvojnásobne na 38,0 %.

Z hľadiska pohlavia boli v prípade miery rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi chudobou viac ohrozené ženy ako muži. Výraznejšie rozdiely sa v mierach prejavili v členení podľa vybraných vekových skupín.

Po zohľadnení starobných a pozostalostných dávok ako jediných zo všetkých sociálnych transferov, boli riziku chudoby najviac vystavené deti vo veku 0 - 17 rokov (30,6 %), naopak v oveľa lepšej situácii boli osoby vo veku 65 rokov a viac (9,6 %).

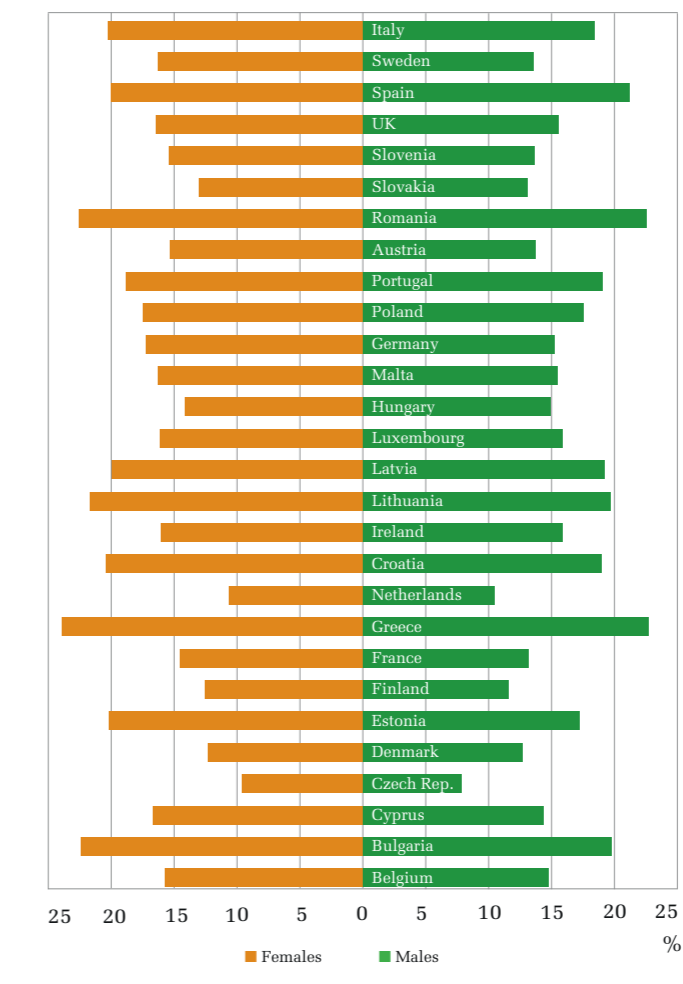
Ak sa v ekvivalentnom disponibilnom príjme osôb nezohľadní ani jeden z prijatých sociálnych transferov, najviac ohrozenou skupinou sa stávajú 65 ročné a staršie osoby.

Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi bola u tejto skupiny obyvateľstva (dôchodcov) až 2,2 násobne vyššia ako je priemerná hodnota tejto miery rizika chudoby za celú populáciu Slovenska a takmer deväťnásobne viac ako osem násobne vyššia ako bola v prípade rovnakej vekovej skupiny osôb po zohľadnení starobných a pozostalostných dávok v ekvivalentnom disponibilnom príjme.

Miera chudoby podľa pohlavia v roku 2013 v porovnaní s inými štátmi EÚ

Pre porovnanie miery rizika chudoby podľa pohlavia v krajinách EÚ - 28 v roku 2013 uvádzame tento graf:

Graf 5 : Miera chudoby podľa pohlavia v roku 2013

Použité zdroje

Bulletin Prognostického ústavu SAV : projekt CE CESTA [elektronický seriál]. Bratislava : Prognostický ústav SAV, 2015 Centrum strategických analýz SAV CESTA. Trh práce: zamestnanosť, nezamestnanosť, voľné pracovné miesta, produktivita práce, mzdy. Štvrťročne. Dostupné na internete: <http://goo.gl/G0tM9b>. ISSN 1339-0120.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Hodnotiaca správa o 10 rokoch členstva SR v EÚ [online]. 2014 [cit. 2015-04-28].

PRACOVISKO ŠÚ SR KOŠICE. Rodová rovnosť 2014 [online]. 2014 [cit. 2015-04-28].

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. EU SILC 2013 Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia[online]. 2014 [cit. 2015-04-28]. ISBN ISBN 978-80-8121-314-4.

ÚSTREDIE ŠÚ SR. Výsledky výberového zisťovania pracovných síl za 4. štvrťrok 2014 vrátane doplnkového modulu za 2.štvrťrok: Migranti a ich priami potomkovia [online]. 2015 [cit. 2015-04-28].

